

MUNKÁSTELEPEK ELLENŐRZÉSE.

Bányákban, gyárakban és egyéb iparvállalatoknál rendszerint nagyobb számú munkás nyer alkalmazást. A munkások egyrésze rendszeren azon vidékekről való, a hol ily telepek állanak, másrésze azonban idegen, sőt egész bátran állíthatjuk, hogy hazánkban alig van nagyobb ipartelep, a melynél több vagy kevesebb külföldi munkás alkalmazva nem volna.

Ily telepeken alkalmazott munkások rendszeres foglalkozással, tehát rendszeres keresettel is bírnak, ez okból közöttük bűntények csak szórványosan fordulnak elő, miért is ez irányban nem igényelnek különös felügyeletet; a munkástelepek azonban más irányban felügyelendők és ellenőrzendők.

Ismert dolog, hogy az Európa nyugoti államai-ban mindinkább terjedő «Socialismus» hazánkban az utóbbi időben szintén termő talajra talált és sajnos, hogy nem csak az ipartelepeken alkalmazott munkások között, hanem a földműveléssel foglalkozó parasztság között is terjedni kezd.

Hogy a csendőröknek kellő fogalmuk legyen a socialismus miben létéről, nem tartjuk feleslegesnek e helyen ezen társadalmi betegséget pár szóval megmagyarázni.

«A *socialismus*»* azon tudományos elmélet és törekvés, mely a társadalmat gazdasági tekintetben akként akarja alapjában újjá szervezni, hogy az egyén ne önállóan és saját felelősségére vegyen részt a javak termelésében, hanem valami nagyobb szervezet szabályozza mindenkire nézve egyrészt a termelést, másrészt a javak szétosztását.

Socialis kérdésnek nevezzük azon mozgalmat, melynek czélja az alsó, vagyontalan (bérmunkás) osztályok helyzetét a tőkés és vállalkozó osztállyal szemben javítani és az osztályok helyzetét teljesen a mai polgárosodás áldásainak részeseivé tenni. Szűkebb értelemben a socialis kérdés a munkabér-kérdést jelenti.

A kérdés oly régi, mint maga az emberi polgárosodás és minden korszakban nyilvánult, mint a szegények és gazdagok közti ellentét.

Social demokratia politikai párt, mely a társadalmi kérdés megoldására törekszik, az állam és a polgári társadalom mai rendszerének megdöntése, főleg pedig a rang- és osztálykülönbségek megszüntetése útján. Minthogy a mai tőke-

* Lásd az Athenæum Lexikonát.

uralmi termelési mód e felfogással ellentétben áll, a socialdemokratia e termelési mód teljes mellőzésére törekszik, ha másként nem, még a forradalom útján is.»

Ezek oly tanok, melyek semmiféle jogállamban meg nem valósíthatók és joggal mondhatjuk, hogy azok soha megvalósíthatók nem is lesznek.

A socialis kérdés hazánkba a külföldi elégedetlen munkások által hozatott be, kik honukban — mert ott sok már az ily Apostol — boldogulni nem tudtak, nálunk próbálnak egy új kereseti forrásra szert tenni.

Az emberi természetben rejlik, hogy mindenki sorsát javítani törekszik; ez szép és nemes cél akkor, ha ez tisztességes munka, szorgalom és iparkodás útján lesz elérve, ámde ha ezen cél elérése más szorgalmasabb, iparkodóbb vagy pedig a sors által egyébként megáldott egyének vagyonának megtámadtatása által szándékoltatik, akkor az már a fennálló törvényekbe ütközik és a mai társadalmi jogrendet támadja meg.

Értelmes, szorgalmas, takarékos, iparkodó munkás soha sem lesz socialista, mert ez saját munkája után meg tud tisztességesen élni és nem áhítozik mások szerzeménye és vagyona után; csak is a tunya, mulatni szerető, tékozló és dolgozni nem szerető emberekben találunk a socialis tanok termő talajra, mert mi sem kelleme-

sebb, mint keveset dolgozni, sok pénzt kapni, jól élni és sokat mulatni. A socialista vezérek, agitátorok és ügynökök igen jól tudják, hogy az általuk hirdetett tanok nem egyebek, mint megvalósíthatatlan elméletek, de mert ezek terjesztése nekik anyagi hasznot hajt, minden alkalmat megragadnak, hogy ezen tanokat a műveltség alacsonyabb fokán álló, tehát a hangzatos ígéretek és kecsegtetések valódi értékét nem ismerő emberekbe oltsák, őket e tanoknak megnyerjék.

Ha ezen agitátorok tanaiknak egy munkástelepen már tért hódítottak, első sorban is magukra gondolnak t. i. különböző ürügyek alatt, mint például egy előkészítendő sztrájkra, vagy idegen, munka nélküli munkások segélyezésére, a socialis eszmék terjesztésének elősegítésére stb. pénzt gyűjtenek a munkások között, melynek hováfordításáról tüzetes számadást aligha tesznek.

Hogy a socialista agitátorok legkevésbé sem viselik a munkások sorsát szívükön, hanem csak a munkások jóhiszeműségét saját existenciájuk javítására és jólétük fentartására használják fel, eléggé igazolja azon tény, a mit a napi lapok nem régiben egy külföldi socialista vezér halála alkalmával közöltek, hogy tudniillik ezen egyén óriási vagyont hagyott hátra, felemlítvén azt is, hogy a vezetése alatt álló socialista társulat különböző fajta, számos agitátorának egyenkint

3—10 ezer márka évi jövedelme van, pusztán csak azért, mert ezen agitátorok jól tudnak prédikálni, tehát a szegény munkásokat jól tudják bolondítani és kizsákmányolni.

A munkástelepek, de az összes munkások veszedelme, ezen agitátorok; kik annál jobban boldogulnak és pénzelnek, minél több munkást tudnak tévútra vezetni és minél nagyobb elégtelenséget tudnak a munkások között előidézni. Sokszor egész lényegtelen, alárendelt, inkább csak egyeseket érintő sérelmek, ezen lelketlen bujtatók által annyira fel lesznek fújva és általánosítva, hogy ezen sérelmeket a munkások nagy része — különösen oly ipartelepeken, a hol a munkások szétszórtan nagy területeken dolgoznak, tehát egymással valamennyien közvetlenül mindig nem érintkezhetnek (mint például a bányavagy mezei munkások) — magáévá teszi. Ezen hírek azután a munkások között folytonos megbeszélés tárgyát képezik, és a mint az ilyenkor már szokás, mindenki tud valami újat, míg végre oly halmaz állítólagos sérelem forog közszájon a munkások között, hogy a valót többé senki sem tudja, de nem is kutatja. Az izgatók ezután úgy maguk, mint társaik segítségével — kik rendszeren a külföldi, de sajnos, már hazai elégedetlen munkásokból is sorakoznak — a munkások szájába adott kérdéseket, illetve sérelmeket, mindenféle hírekkel, ígéretekkel és kecsegtetésekkel

elmérgesíteni és ez úton végre a munkásokat a munkaadó ellen felizgatni törekednek. Ha ez nekik sikerült, kezdődik ezen kétes egyének aratása. Mert a tévútra vezetett, jobblét után áhító, talán dolgozni nem is szerető munkás eszét a sok bolond beszéd utóvégre is annyira megzavarja, hogy szívesen áldozza fel keresménye egy részét és oda adja az ámitónak azon reményben, hogy ez majd baján, nem létező összeköttetései révén segíteni fog és megzavarodott fejéből semmiféle okos szó többé ki nem veri azt a meggyőződést, hogy a munkaadó őt zsarolja, hogy a munkaadónak ő szerzi meg a pénzt, hogy a munkaadó az ő csekély fizetésén gazdagodik meg és miután ezek szerint ő szerzi meg a munkaadónak a nyereséget, ő neki ezen nyereség osztalékára tehát jogos igénye is van. És ha ezen tévtanok támogatására egy pár tényleg előfordult sérelem, vagy a munkások által jogosan követelhető kívánság is áll rendelkezésére, melyek békésen, kölcsönös felvilágosítás mellett könnyen és minden szenvedélyeskedés nélkül rendezhetők lennének, az izgatók által, mint jelszavak, a munkásoknak mindinkább fokozottabb felizgatására felhasználtatnak, míg végre a tévútra vezetett munkások — saját akaratuknak többé urai nem lévén, — azt teszik a mit az izgatók tőlük kívánnak.

Minden socialista agitátornak aknamunkája

főbb vonásokban olyan, mint előbb leirtuk és a melynek a végeredménye sok esetben elvállalt, tehát szerződött vagy kötelezett munkának jogtalan beszüntetése vagyis az úgynevezett sztrájk.

A sztrájk kitörésével az agitátor munkáját rendszeren be is fejezte és a helyszínéről a legtöbb esetben elpárolog, mert jól tudja, hogy ha a munkások most már eszüket vesztve, erőszakoskodásra vetemednek, a törvényes rendet a katonaság és a csendőrség állítja helyre, ezeknek szuronyai elé pedig állani nem mer.

Minél több külföldi munkás van egy telepen alkalmazva, annál könnyebb ezen lelketlen izgatók munkája, mert a legtöbb külföldi munkás socialista eszmékkal van tele és csak az alkalmat várja, hogy e tanokat tovább terjeszthesse, hogy azután az ezek által előidézett zavarban, mint mondani szokás, kedve szerint halászhasson. A külföldről ide szakadt munkások egy része elzüllött, csavargó és semmiféle vagyonnal nem bíró nép, mely ma itt, holnap ott van s a mely már rendszeren csak több sztrájk után került hazánkba, ennél tehát egy sztrájkkal több vagy kevesebb nem igen számít, mert veszítenie nincs mit, sőt minden sztrájknál csak nyer, mivel rendszeren haza tolonczolják, tehát az utiköltséget megtakarítja magának.

Nem így áll a dolog a hazai, vagy már megtelepedett munkással. Ez nemcsak hogy egy sztrájk

összes izgalmainak, kellemetlenségeinek és veszélyeinek kitéve lévén, azokat, — ha ugyan nagyobb baj nem éri — túl élni kénytelen, a sztrájk lezajlása után rendesen még a munkát is elveszti, és mert helyhez van kötve, kereset nélkül marad, tehát sokszor a legnagyobb nyomorba esik; mind ezt pedig csak azért, hogy néhány kétes existenciájú, leginkább külföldi lelketlen ember jólétét előmozdítsa.

A munkásoknak egy sztrájkra való készülődése mindig bizonyos izgatottságban nyilvánul, tudniillik a munkások nem úgy viselkednek, mint rendes körülmények között, hanem munka közben is, ha felügyelet nélkül gondolják magukat, kisebb-nagyobb csoportokba összeállanak, tanakodnak; ha feléjük ilyenkor egy még avatatlan munkás vagy felügyelő, esetleg oly egyén közeledik, a kiből nem bíznak, a beszélgetéssel azonnal felhagynak; egy vagy más munkásnál, — rendesen azoknál, kik az elégtelenséget szítják — összejöveteleket tartanak, titkolódnak, a korcsmákban itt-ott a készülődő mozgalomról pár szót elejtenek, a meggondolatlanok vagy a részegek fenyegetődznek, a gyermekek a férfiaktól ellesett és az ügyre vonatkozó pár szót egymás között megbeszélik, de egyúttal már a sztrájk-ról is beszélgetnek; a munkások a szokottnál több előleget vesznek a munkaadótól; a családos munkások nagyobb mennyiségű élelmi szer-

rel látják el magukat; a máskor különben beszédes emberek szótlanok és különösen a közbiztonsági közegekkel szemben bizalmatlanok és tartózkodók lesznek; a munkafelügyelőkkel és a hivatalnokokkal szemben daczosak, a munkát csak immel-ámmal végzik, minden kifogásolás vagy megrovás ellen — melyet máskor szó nélkül fogadtak — kifakadnak, stb. mind oly jelenségek, melyek a csendőr figyelmét el nem kerülhetik.

Az elmondottakból eléggé kitünik, hogy a csendőrök a munkástelepeken, vagy egyáltalában ott, a hol sok munkás tartózkodik, mily irányban gyakoroljanak felügyeletet.

A csendőrök szolgálata ily telepeken két részre oszlik és pedig: ellenőrző szolgálatra rendes viszonyok között és felügyeleti szolgálatra egy készülődő mozgalom alkalmával.

Az ellenőrző szolgálat rendes viszonyok között a következő kötelezettséget rója a közbiztonsági közegekre: a csendőröknek biztos tudomással kell birniok, hogy a munkások között kik az izgágák és elégedetlenek és ezek között, kik az úgynevezett vezetők. Ezen utóbbi egyének fognak valószínűleg adandó alkalommal izgatni, tehát mindig szigorúan felügyelendők.

Legczélszerűbb, ha ezen főkolomposok előjegyzésben tartatnak és a felügyeletük következtében szerzett adatok feljegyeztetnek, hogy azután ezek

alapján az illetők, — ha idegenek és tényleg veszélyesek — a közigazgatási hatóság és a munkaadó közbejöttével a telepről szépszerivel — még mielőtt nagyobb bajt okozhatnának — eltávolíttassanak.

Minden le nem telepedett, tehát idegen vagy külföldi munkásnak igazolvánnyal, vagy pedig munkakönyvvel kell bírnia. E könyveknek a munkaadónál kell letéve lenniök, hol ezeket a csendőrök megtekinteni tartoznak, így tehát meggyőződnek, hogy miféle egyének dolgoznak a telepen.

Az erdőekben dolgozó famunkások között nem egyszer talált már veszélyes gonosztevő foglalkozást, a ki e munkában az egész telet is kihúzta, hogy tavasszal újból mint tolvaj vagy rabló folytassa előbbeni életmódját, mi bizonyára nem történhetett volna meg, ha a csendőrök e munkásokat szigorúan ellenőrizték volna.

Igen czélszerű, sőt szükséges, hogy a munkaadók munkásaikról egy rendes jegyzéket vezessenek, melyben minden munkás neve, illetősége, a munkába belépés és abból való kilépés feljegyezve legyen. Ezen jegyzék alapján a munkások állománya mindig pontosan megállapítható és ennek segítségével a csendőrök biztos meggyőződést szerezhetnek maguknak arról, hogy minden idegen vagy külföldi munkás igazolvánnyal vagy munkakönyvvel tényleg el van-e látva.

Oly munkástelepeken, hol a munkásokról az említett előjegyzés esetleg nem vezetetik, az illető szakaszparancsnoknak a közigazgatási hatóságnál ki kell eszközölnie, hogy egy ily jegyzék vezetése követeltessék, mivel e nélkül az idegen munkások — különösen oly telepeken, hol a munkások száma százakra, de ezrekre is megy — egyáltalában nem ellenőrizhetők.

A csendőrség egyik főkötelessége ily telepeken a munkások minden viszonyairól biztos tudomást szereznii; ismerniök kell tehát a munkások életmódját, keresetük nagyságát, viszonyukat a munkaadóhoz, bajaikat és jogos követeléseiket; tudniök kell továbbá, hogy a munkások nem lesznek-e a munkaadó által túlságosan kihasználva, fizetésüket pontosan megkapják-e, nem lesznek-e megrövidítve, mily bánásmódban részesülnek a munkaadó vagy ennek alkalmazottjai részéről, egyszóval: a csendőrség a munkások minden viszonyait ne csak figyelemmel kísérje, hanem azokat tanulmányozza is, hogy minden felmerülő baj — azonnal a közigazgatási hatóságnak és a szakaszparancsnokságnak bejelentve — még ideje korán, mielőtt még elmérgesednék, orvosolható legyen.

A csendőr állásánál és hivatásánál fogva mindenkire nézve semleges, neki tehát kötelessége mindenkit kivétel nélkül minden jogtalanság, erőszakoskodás vagy károsítás ellen megoltal-

mazni; ennek folytán ő a munkásnak ép úgy védelmezője, mint a munkaadónak, tehát ha a munkásoknak jogos panaszu, kérelmük vagy sérelmük van a munkaadóval szemben, azt nem csak tudomásul venni, hanem orvoslás céljából az illetékes hatóságnak bejelenteni és odahatni kötelessége, hogy a sérelem vagy panasz orvosoltassék, a kérelem pedig teljesítették.

A munkások részéről a csendőrökhöz intézett minden kérelem vagy panasz, ha az jogos és méltányos, a csendőrök által a szükséghez képest a munkaadóval közvetlen is közölhető, de e körülmény az illetékes hatóságnak szintén föltétlenül bejelentendő.

A csendőrség igyekezzék a derék és befolyással bíró munkásokkal jó viszonyban lenni és e viszonyt ápolni, mert ezen munkások sok mindenre figyelmeztetések tehetik a csendőrt, melynek alapján az esetleg még csirájában levő bajnak elejét veheti.

A telepeken megforduló idegen egyének szigorú figyelemmel kísérendők és a legkisebb gyanú alapján felelősségre vonandók és kifürkészendő, hogy ezen egyének mi járatban vannak, kivel érintkeznek; mert ha ily egyének socialista szellemű munkásokkal sűrűbben érintkeznek, bizony feltehető, hogy az illetők e tanok utazó ügynökei.

Ily egyének a közigazgatási hatóságnak fel-

jelentendők, hogy a telepről eltávolíttassanak, ha pedig reájuk bizonyul, hogy a munkásokat izgatják, vagy a socialis tanokat közöttük terjesztik, a közigazgatási hatóságnak azonnal előállítandók.

A munkástelepeken levő korcsmák ellenőrzendők; ezen helyiségek szombat este és vasárnapokon vagy ünnepeken át — különösen pedig, ha a munkások fizetést vagy előleget kaptak, — tömve vannak. Ilyenkor rendzavarások, verekedések és egyéb csendháborítások igen gyakoriak, melyek tehát a csendőrök által megakadályozandók. A korcsmák szigorú ellenőrzése azért is szükséges és fontos, mert az izgatók és a socialista utazó ügynökök itt is szoktak a felpálkázott munkásoknak prédikálni, ily egyének tehát az izgatáson, illetve a socialis tanok terjesztésén tetten is érhetők. A korcsmárosokat a csendőrök igyekezzenek megnyerni, hogy azok minden gyanus idegen emberről — ki náluk megfordul — nemkülönben helyiségükben netán a közbiztonság megzavarását célzó minden körülményről a csendőrséget azonnal értesítsék.

Azon postahivataloknál, a melyek útján a munkások a postaküldeményeket kapják, a csendőrök gyakrabban tudakozódjanak, vajjon nem érkeznek-e a munkások részére gyanus vagy izgató iratok és ha igen, ki részére? hasonlólag megtudandó, hogy kik járatnak socialis irányú

lapokat, kik kapnak a munkások közül — különösen a munkás mozgalmak idején — nagyobb pénzküldeményeket? Ezen egyének viselkedése a csendőrök által szigorúan megfigyelendő és ellenőrzendő, mert ezek a socialis eszmék hívei és terjesztői, tehát a socialista vezérek segédei.

Az előadottakból kitűnik, miszerint a csendőrségnek egy munkástelepen a megelőző szolgálatot a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal kell teljesítenie, hogy ez által minden esetleges mozgalmat még csirájában elfojthasson, illetve, hogy az ily telepeken oly gyakori surlódások, panaszok és egyéb sérelmek által keletkezhető mozgalomnak közbelépése által elejét vegye.

Ha azonban a legéberebb örködés daczára is a munkások között mozgalom támad, ennek okát a csendőrség azonnal és minden körülmény között kipuhatolni és a közigazgatási hatóságnak és a szakaszparancsnokságnak is haladéktalanul bejelenteni tartozik. Ilyenkor, midőn a munkások között már bizonyos izgatottság észlelhető, minden gyanus idegen, a ki a telepen megfordul, a legszigorúbban ellenőrzendő és ha magát tüzetesen igazolni nem tudja, vagy csak a legcsekélyebb gyanú is terheli, hogy a munkásokat bujtogatja, a telepről való eltávolítása czéljából a közigazgatási hatóságnak azonnal előállítandó.

A munkások sorából való izgatók a közigaz-

gatási hatóságnak szintén azonnal feljelentendők, de ha az illetők a munkaadónak vagyoni vagy életbiztonsága ellen izgatnak, letartóztatandók.

A csendőrök, mihelyt a mozgalom okát kipuhatolták, a munkásokat igyekezzenek felvilágosítani, hogy panaszukat, sérelmüket vagy kérelmüket nyugodtan és minden szenvedélyeskedés nélkül a csendőröknek, vagy pedig a közigazgatási hatóságnak, esetleg magának a munkaadónak adják elő és az illetékes körök határozatát nyugodtan várják be, sőt még akkor is, ha kérelmük nem volna teljesíthető, nyugodtan viselkedjenek és igyekezzenek bajukon törvényes úton segíteni. A csendőrök pedig közvetítőleg lépjenek fel, a kérelmeket, sérelmeket vagy a panaszokat az illetékes helyre juttassák; az illetékes szárny- illetve szakaszparancsnok pedig oda törekedjen, hogy a munkások jogos és méltányos kérelmei vagy panaszai gyorsan kedvező elintézést nyerjenek, illetve orvosoltassanak.

Minden kezdődő mozgalom alkalmával a munkástelepeken követendő eljárásra vonatkozólag a csendőrség a közigazgatási hatósággal egyetértőleg jár el, ez okból tehát szükséges, hogy a csendőrség a mozgalom minden mozzanatát a közigazgatási hatósággal azonnal közölje.

A csendőrségnek a munkásmozgalmak kezdetén van a legtöbb és a legkényesebb teendője,

mivel a csendőrségnek minden erejéből oda kell hatnia, miszerint minden nagyobb zavarnak elejét vegye, tehát éjjel és nappal folyton talpon kell a helyszínén állania és minden fizikai és erkölcsi erejét, valamint szellemi képességét meg kell feszítenie, hogy a felette nehéz feladatnak sikerrel megfelelhessen. A csendőrség teendői ilyenkor a következők:

Minden nem engedélyezett gyűlés megtartásának megakadályozása, esetleg szétoszlatása; szigorú ellenőrzése az izgatók hírében álló munkásoknak és vezetőknek, nemkülönben megakadályozása annak, hogy ezen egyéneknél a munkások titkon gyűlésezzenek; a telepen megforduló idegeneknek szigorú és állandó felügyelete, a gyanús idegeneknek a telepről való kiutasítása, esetleg elővezetése vagy letartóztatása: a rend és csendnek éjjel-nappal való szigorú felügyelete és fentartása; a gyártelep-építmények megőrzése, hogy azokban rosszakaratúlag kár ne ejtessék: a munkaadó és alkalmazottjainak minden erőszakoskodás ellen való megvédése; a korcsmai zárórák — melyek a közigazgatási hatóság által ilyenkor a legkisebb mérvre szorítandók — betartásának ellenőrzése. A csendőrök ezenkívül a munkásokat, különösen pedig a vezetőket folyton rábeszélni és felvilágosítani törekedjenek, hogy szándékuktól álljanak el, esetleges kérelmeiket ne erőszakos, hanem törvényes úton ér-

vényesíteni törekedjenek s mindenek felett minden erőszakoskodástól óvakodjanak, mivel ez utóbbinak igen szomorú következményei szoktak lenni.

Ha pedig végre a munkások munkájukat felmondás nélkül abba hagyják, tehát ha az úgynevezett «sztrájk» kitör, a csendőrség főfeladata a munkaadó és alkalmazottjainak életbiztonságát megvédelmezni, valamint az összes építményeket erőszakos kártételek ellen megoltalmazni mindaddig, míg a veszélyeztetett helyre nagyobb karhatalom nem érkezik.

Hogy pedig ez keresztül vihető legyen, mihelyt egy telepen egy mozgalom kezdődik, oda azonnal oly csendőrségi erő összpontosítandó, hogy az minden eshetőségre elegendő legyen.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy ha egy kezdődő mozgalom vagy sztrájk alkalmával a munkások nyugodtan viselik magukat, semmi törvényellenest nem követnek el és nem erőszakoskodnak, a csendőrség nincs feljogosítva önállóan a munkások ellen bármely irányban is fellépni, ha csak arra az illetékes közigazgatási hatóság által fel nem hivatik.

Minden sztrájk kitörésekor a színhelyen a közigazgatási hatóság kiküldöttje veszi át az intézkedési jogot, ennek következtében a csendőrség ilyenkor ezen kiküldöttnek karhatalmi segédletét képezi, tehát e kiküldött intézkedései szerint jár el.

Mindezekből kitünik, mily felelősségterhes és mily kényes szolgálata van a csendőrségnek a munkástelepeken és ezért nem tartjuk szükségtelennek itt hangsúlyozni, hogy a csendőrségtől különben is minden ténykedésében követelt tapintat, komolyság, higgadt cselekvés, körültekintés és humánus eljárás ily helyeken és ily alkalmakkor, fokozott mérvben szem előtt tartandók.

Végre pedig e cikk befejezésénél megemlítjük, hogy hazánkban a legutóbbi időben az értelmes és hazafias gondolkodású munkások között a socialismus ellen mozgalom van keletkezésében, a mely ezen külföldről hozzánk átplántált társadalmi betegséggel szemben már nyíltan fellépett és mely feladataúl tűzte ki ezen már is gyökeret vert bajtól a haza munkásait megóvni; remélhető tehát, hogy az ország hazafias munkásainak ez sikerülni is fog.
